
Rīgā, Dokumenta datums ir tā elektroniskās parakstīšanas datums, **Nr. 4-1/35**

Latvijas Republikas Saeimai
info@saeima.lv

Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai
pasvaldibas.komisija@saeima.lv

Par Pašvaldību likumu

Biedrība “Latvijas Jaunatnes padome” (turpmāk - LJP) ir izskatījusi Ministru kabineta iesniegto likumprojektu "Pašvaldību likums" (turpmāk – Likumprojekts), kā arī iepazinusies ar 2021. gada 22. aprīļa Saeimas sēdes deputātu debatēm. LJP ir lielākā jaunatnes organizāciju un organizāciju, kas strādā ar jauniešiem vecumā līdz 30 gadiem, apvienība Latvijā, kas šobrīd kopā apvieno 38 dalīborganizācijas, kuru biedru kopskaits veido vairāk nekā 11 000 biedrus. Ar šo vēstuli LJP ne tikai aicina, bet pamato nepieciešamību saglabāt Likumprojektā autonomo funkciju – darbu ar jaunatni.

Jau 2009. gadā pieņemtajā, “Jaunatnes likuma” 2. panta 2. punkts nosaka, ka darbs ar jaunatni ir uz jauniešiem orientēts plānotu praktisku pasākumu kopums, kas nodrošina jaunatnes politikas īstenošanu, jauniešu vērtīborientācijas veidošanos un vispārcilvēcisko vērtību nostiprināšanos. Savukārt šī likuma 5. pants atrunā pašvaldības kompetenci jaunatnes politikas nozarē. Jaunatnes likumā ir noteiktas pašvaldību tiesības darbā ar jaunatni, bet nav noteikti pienākumi. Tas lielā mērā apgrūtina gan darbu ar jaunatni aktualizēšanu, gan tā praktisku ieviešanu un īstenošanu, kas novedis pie negatīvām sekām kopējā jaunatnes politikā (piem, jauniešu skaita samazināšanās, liels jauniešu pašnāvību skaits u.c. fakti), skat. infografiku “Jaunatnes politika skaitļos”¹. Tai pat laikā formāla pienākumu uzlikšana neveicina jēgpilnu darbu ar jaunatni īstenošanu, tādēļ nepieciešams veicināt pašvaldību lielāku izpratni par darbu ar jaunatni nozīmi. Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Jaunatnes politikas īstenošanas plāna 2016.-2020. gadam starpposma izvērtējuma īstenošanās aptaujas dati apliecina, ka mērķgrupu pārstāvji vēlētos lielāku

¹ <https://infogram.com/jaunatnes-politika-skaitlos-1h0n25yvx01116p>

politisko izpratni un atbalstu šajā jautājumā. To apliecina arī LJP 2019. gadā īstenotās aptauja² - esošā “Jaunatnes likuma” 5. panta redakcija neuzliek par pienākumu pašvaldībām veikt darbu ar jauniešiem un šo funkciju īstenošana ir atkarīga no pašvaldības brīvās gribas. Nav pieļaujams, ka joprojām pēc 12 gadiem, kad spēkā ir “Jaunatnes likums”, Latvijā ir pašvaldības, kurās ir gan jaunatnes darbinieki, gan vieta jauniešiem (piem., jauniešu centrs), gan darba ar jaunatni stratēģija un darbības plāns un finansējums tā īstenošanai, bet citās pašvaldībās nav nekas (skatīt Izglītības un zinātnes ministrijas aptauju³). LJP kā vienīgo risinājumu šīs nevienlīdzības novēršanai redz - definēt darbu ar jaunatni kā autonomo pašvaldību funkciju, kura visām pašvaldībām ir obligāta nevis brīvprātīga. Gadījumi, kuros darbs ar jaunatni tiek reglamentēts pašvaldību likumā, skatāms Igaunijā. Šajā valstī darbs ar jaunatni ir vietējās pašvaldības atbildība, bet valsts ir partneris attiecībā uz jaunatnes darba organizāciju. Vietējo pašvaldību jaunatnes darba organizāciju reglamentē Igaunijas Jaunatnes darba likums un Pašvaldību darbības likums.⁴

Jau šobrīd 80% pašvaldībās tiek piešķirts finansējums darba ar jaunatni īstenošanai, liecina iepriekšminētā IZM aptauja, un pašvaldībām sava budžeta ietvaros ir jāplāno finansējums jaunatnes politikai, jo tas ir tiešs darbs ar vietējā teritorijā esošajiem jauniešiem. **Pašvaldības jau šobrīd veic darbu ar jaunatni un autonomās funkcijas iekļaušana likumā atbildīs realitātei.** Pašvaldībām, darba ar jaunatni veikšanai, ir pieejami tādi finanšu instrumenti kā – IZM Jaunatnes politikas valsts programma (2021. gadā plānotā summa 574 446 EUR), Eiropas Savienības programma “Eiropas Solidaritātes korpus” (2021. gadā Latvijā pieejami vairāk nekā 1,2 miljoni EUR), Eiropas Sociālās fonda finansējums projektos “Proti un Dari!” un “PuMPuRS” un vēl citu programmu finansējums. **Pašvaldībām jau šobrīd ir pieejami dažādi papildu finanšu resursi darba ar jaunatni veikšanai pašvaldībās un finansējums nav šķērslis darba ar jaunatni iekļaušanai autonomo pašvaldību funkcijā.** Tāpat turpmākajos gados ir plānots Jaunatnes politikas valsts programmas budžeta palielinājums, liecina Izglītības un zinātnes ministrijas Jaunatnes politikas valsts programmas 2021.-2023. gadam budžeta projekts.⁵

LJP vērš uzmanību, ka Likumprojektā autonomā funkcija ir - veikt darbu ar jaunatni, nevis rūpēties par jaunatni, līdz ar to šīs funkcijas iekļaušana neveicinās citām sabiedrības grupām vēlmi aicināt Likumprojektā iekļaut arī tās. Savukārt izglītības nodrošināšana ne vienmēr tiek saistīta ar darbu ar jaunatni un tiek skatīta bieži tikai formālās izglītības kontekstā.

Darbs ar jaunatni ir nozīmīgs visās valsts politikas jomās īstenojamu mērķtiecīgu darbību kopums, kas veicina jauniešu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, iekļaušanos sabiedrībā un dzīves kvalitātes uzlabošanu. Darbs ar jaunatni ietekmē visas sabiedrības labklājību un drošību ilgtermiņā.

² Latvijas Jaunatnes padomes organizāciju aptauja, 2019, pieejama:

<https://ljp.lv/apkopota-latvijas-jaunatnes-padomes-jaunatnes-organizaciju-aptauja-2019>

³ IZM, Darbs ar jaunatni pašvaldībās 2019. gadā

https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/pasvaldibu-aptauju-par-darbu-ar-jaunatni-2018-gada-un-2019-gada-salidzinajums?fbclid=IwAR3cf_KeZhKjKTXndyW7d7a05WQ9qtGrWcuv2T7Cdijs-nLdxb0EpfSGQ

⁴ Darbs ar jaunatni Igaunijā https://youthpitstop.com/youth_work/youth-work-in-estonia/

⁵ <https://www.izm.gov.lv/lv/jaunatnes-politikas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam>

Darbs ar jaunatni ir būtisks un svarīgs, jo tas veicina jauniešos pilsoniskās apziņas, veselīga dzīvesveida popularizēšanu, līderības attīstīšanu, brīvprātīgā darba veicināšanu, neformālās izglītības apguvi un citas prasmes un kompetences. Darbs ar jaunatni ir starpnozaru politika, tomēr pirmām kārtām, darbs ar jaunatni notiek vietējā līmenī – pašvaldībās. Tieši darbojoties pašvaldības jauniešu domē vai nevalstiskajā organizācijā pašvaldības teritorijā, jaunieši iegūst pirmo praktisko pieredzi neformālajā izglītībā, kas ir viena no darba ar jaunatni sastāvdaļām. Jaunatnes organizācijas bieži ir pirmā platforma, kurā jauniešu apgūst pilsoniskas sabiedrības pamatprincipus un jaunieši, kuri darbojušies jauniešu organizācijās, ir pilsoniski aktīvi arī pieaugot.

Pašvaldībām ir iespēja darbu ar jaunatni deleģēt jaunatnes nevalstiskajām organizācijām un jau šobrīd vairākas pašvaldības Latvijā to veiksmīgi īsteno⁶. Tieši tādēļ ir būtiski, ka darbs ar jaunatni ir pašvaldības autonomā funkcija, lai pašvaldībām turpmāk ir likumisks ietvars šo funkciju deleģēt, piem., jaunatnes nevalstiskajām organizācijām.

Nemot vērā iepriekš minēto un Saeimas sēdē izteiktās deputātu debates, **Latvijas Jaunatnes padome aicina** Likumprojektā saglabāt darbu ar jaunatni kā autonomo funkciju un **precizēt Likumprojekta 5. panta 1. punkta 8. apakšpunktu šādā redakcijā – “8) veikt darbu ar jaunatni Jaunatnes likuma noteiktajā kārtībā”**.

LJP labprāt iesaistīties plašākās diskusijās un darba grupās, kurās šis jautājums tiks skatīts. LJP lūdz Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai informēt par notiekošajām darba grupām un par turpmāko iespēju iesaistīties šajā procesā, rakstot uz biedrības oficiālo e-pasta adrese ljp@ljp.lv.

Latvijas Jaunatnes padomes
prezidente

I.Bergmane

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

Mencendorfa 29452874